

# Kv Krankroken, Erikslund, Västerås

Särskild utredning

Kv Krankroken m fl  
Dingtuna socken  
Västmanland

*Jan Äblström*

## Innehållsförteckning

Inledning .....	1
Målsättning och metod .....	1
Inventeringsresultat.....	2
Referenser .....	3
Tekniska och administrativa uppgifter.....	3
Figurer .....	4

Utgivning och distribution:  
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen  
Stora gatan 41, 722 12 Västerås  
Tel: 021-80 62 80  
Fax: 021-14 52 20  
E-post: [info@kmmd.se](mailto:info@kmmd.se)

© Kulturmiljövård Mälardalen 2007.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408  
ISBN 13:978-91-85741-61-8

Västerås 2007

# Inledning

Västerås kommun ska utarbeta en detaljplan för kvarteret *Krankroken* i Västerås. Inom det i öster angränsande kvarteret, *Kranlinan*, har en boplatz från brons- och järnålder undersökts. Det finns även kvarliggande fornlämningar inom *Kranlinan* vilka inte är avgränsade i riktning mot *Krankroken*.

För att avgränsa den yta inom *Krankroken* där det kan finnas fornlämningar uppdrog länsstyrelsen, genom direktval, åt Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen (KM) att utföra en särskild utredning, etapp 1. KM inkom till länsstyrelsen med en undersökningsplan i juli 2007 varefter beslut fattades den 3 augusti.

Västerås stad bekostade utredningen för vilken Jan Ählström ansvarar.

## *Topografi och fornlämningsbild*

Utredningsområdet ligger i handelsområdet Erikslund i västra Västerås och det utgörs av kuperad skogsmark som ligger 30-35 m ö h (se figur 1). I den centrala delen finns en svacka som förefaller att kunna bli riktigt våt och sank vid blöt väderlek. Omgivningarna utgörs mestadels av bebyggd mark eller mark där byggnation pågår eller är planerad.

I utredningsområdets nordöstligaste del finns ett fornlämningskomplex bestående av en skärvstenshög (RAÄ 1242), en stensträng (RAÄ 6629) samt flera stenröjda, troliga, odlingsytor varav en alternativt kan utgöra en husgrundsterrass (RAÄ 1241) (se figur 2). I anslutning till dessa lämningar har en boplatz från äldre bronsålder-äldre järnålder samt en stensträng med oklar datering undersökts (RAÄ 1240). Boplatsen ligger direkt nordöst om utredningsområdet och det dokumenterades bland annat ett långhus och härdområden (Emanuelsson & Liehammer 2007). Boplatsen avgränsades inte i västlig riktning. Söder om utredningsområdet i krönläge ligger en registrerad rund sten-sättning (RAÄ 176).

Marken har tidigare legat inom Hallsta bys ägor. Hallsta finns belagt i skriftliga källor från 1370 då det skrivs *i Halastum* (Welinder 1974). Planområdet ligger ca 400 meter nordväst om det gamla byläget och på 1888 års karta infaller det inom byns utmark och enligt 1907 års karta infaller det i skogsmark (se figur 3). Ingen av kartorna redovisar någon bebyggelse eller andra installationer som skulle ha legat i utredningsområdet.

# Målsättning och metod

Utredningen syftade till att genom arkiv- och kartstudier samt inventering avgränsa den yta inom planområdet där det kan finnas fornlämningar.

Kartstudien omfattade en arealavmätning från 1888 över Hallsta och den *Härads-ekonomiska kartan* från 1907. Arkivstudien omfattade redovisning av de kända fornlämningarna enligt *Fornminnesregistret*.

Hela området inventerades. De ytor som bedömdes kunna hysa fornlämning dokumenterades genom inmätning med GPS och beskrivning.

# Inventeringsresultat

Det påträffades inte några nya fornlämningar. Vad som dock observerades var två sinsemellan åtskilda ytor vilka var flacka och stenfria, objekt A och B (se figur 2).

*Objekt A* är 40x20 meter stor (NV-SÖ) och ligger i en svag västsluttning ner mot ett låglänt sankt område. Ytan är tillsynes fri från sten och den utgör en plats som kan hysa spår efter förhistorisk bosättning eller annan aktivitet. Denna yta är inte röjd som de ytor som är registrerade i områdets östra del (RAÄ 1241). Den utgör snarast en naturligt stenfri och därmed lämplig plats att vistas på. En liknande yta undersöktes 2006 inför ombyggnationen av E18 väster om Västerås varvid ett skärvtensflak och ett härdområde dokumenterades. Lämningen <sup>14</sup>C-daterades till förromersk järnålder (Ählström 2007).

*Objekt B* ligger sydöst om föregående yta. Den ligger i övergången mellan höglänt mark och utplanande mark som enligt de äldre kartorna kan ha varit uppodlad. Ytan är ungefär 40x20 meter stor (NÖ-SV). Marken utgör ett lämpligt läge för förhistorisk bosättning eller annan aktivitet.

Marken väster om svackan bedöms inte hysa fornlämning på grund av en blockrik ogästvänlig karaktär. Där finns också störningar i form av schaktskador.

*KM rekommenderar att planområdets nordöstra del utreds ytterligare om marken kommer att bli föremål för exploatering. I denna del finns de sedan tidigare kända fornlämningarna samt de ytor vilka utifrån inventeringen bedöms kunna hysa fornlämning. Gränsen för utredning är markerad med en svart linje på figur 2. Det är länsstyrelsen som äger beslutet i frågan.*

## Referenser

Emanuelsson, M & Liehammer, A. 2007. *Erikslund – kvarteret Kranlinan. Boplatslämningar från bronsåldern samt en yngre stensträng. Arkeologisk förundersökning och särskild undersökning. RAÄ 662:1, Dingtuna socken, RAÄ 1240, Västerås stad. Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2007:29. Västerås.*

Geometrisk avmätning av Hallsta bys ägor. Akt ULM Dingtuna sn 202.

Uppgifter ur Fornminnesregistret.

Welinder, S. 1974. *Kulturlandskapet i Mälardalen IV. Sammanfattande del.* University of Lund, Department of Quaternary Geology. Report 6. Lund 1974. Lund.

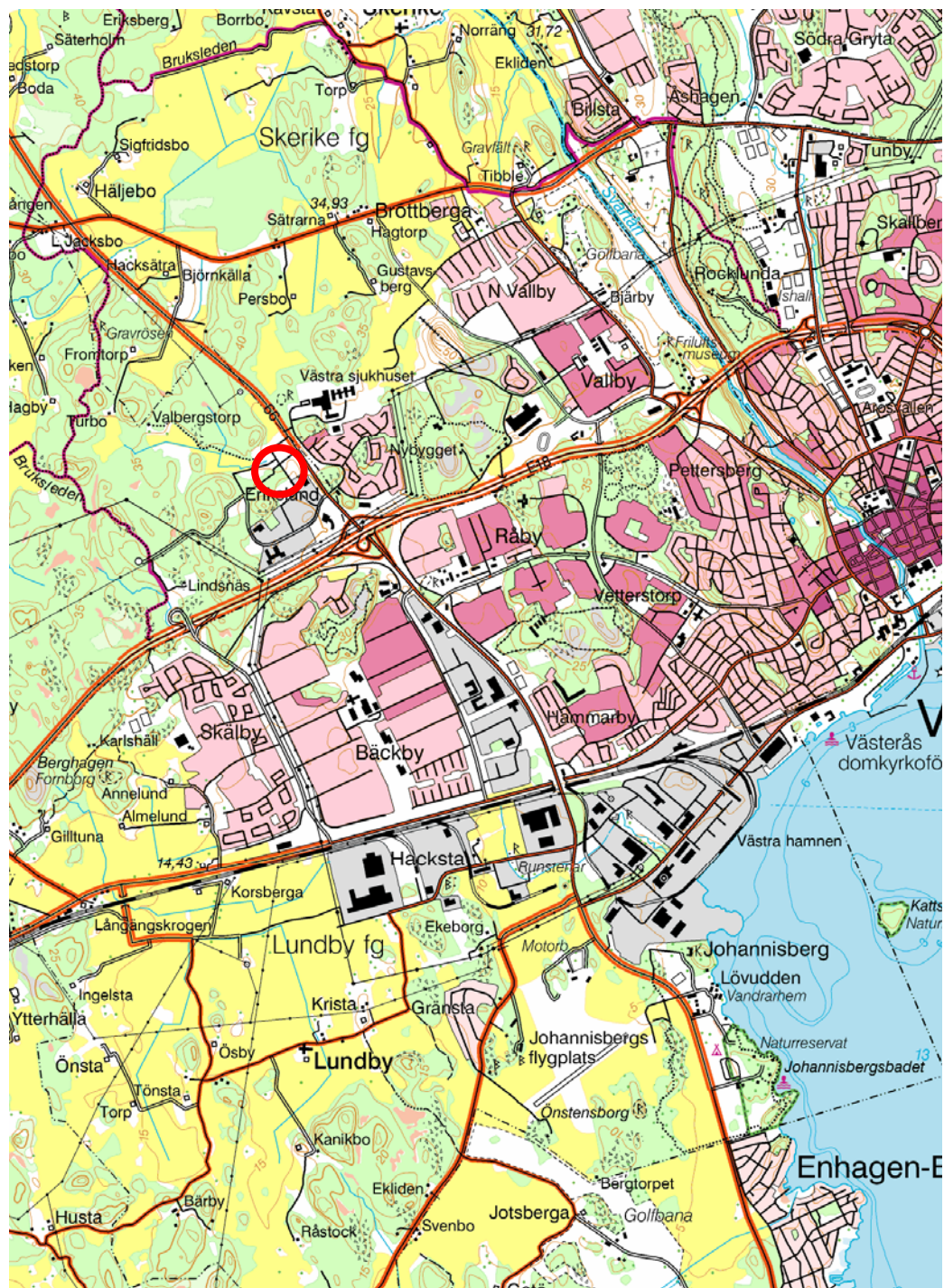
Ählström, J. 2007. E18, Sträckan *Västjädra-Västerås. Några småskaliga lämningar från äldre järnålder och sen tid.* Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2007:9. Västerås.

## Tekniska och administrativa uppgifter

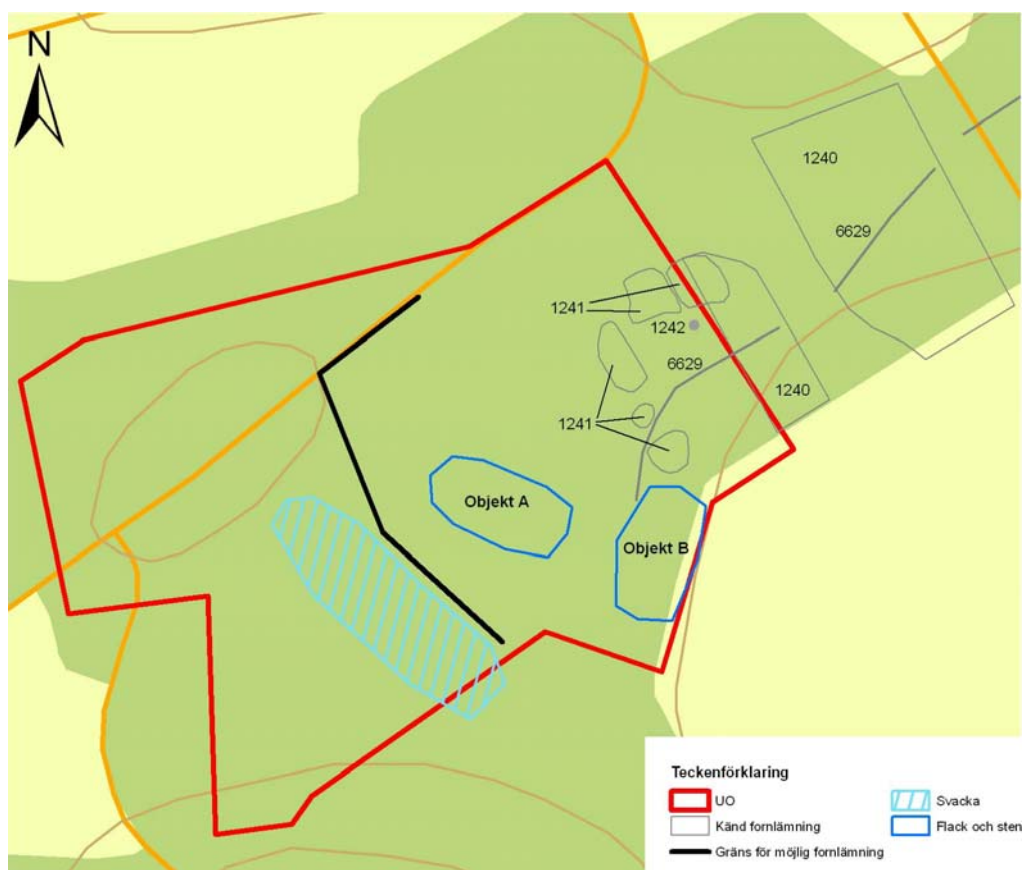
KM dnr:	07079
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-6212-07, 2007-08-03
Undersökningsperiod:	2007-08-22
Arkeologtimmar:	6 timmar
Maskintimmar:	-
Exploateringsyta:	30 000 m <sup>2</sup>
Personal:	Jan Ählström
Belägenhet:	Kv Krankroken
Ekonomisk karta:	11G 2h
Koordinatsystem:	RT 90
Koordinater:	X6610577 Y1537036
Höjdsystem:	-
Inmättningsmetod:	GPS
Dokumentationshandlingar:	Förvaras hos KM
Fynd:	-

# Figurer

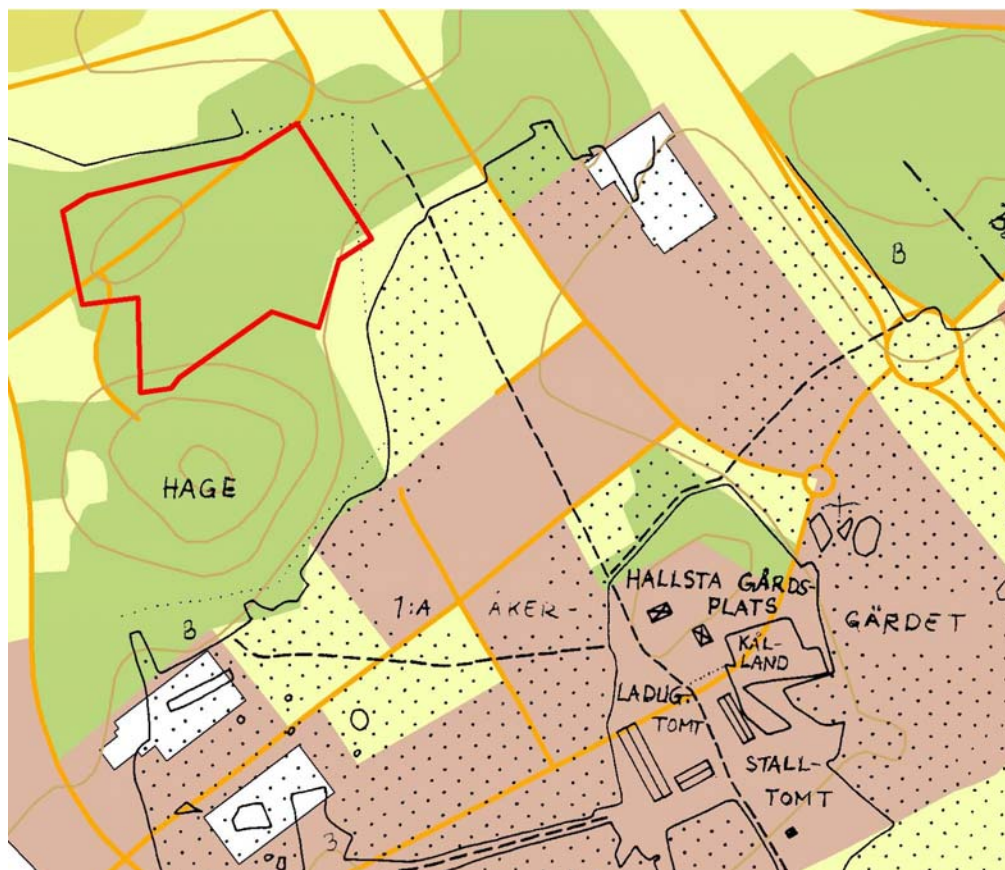
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.



Figur 1. Utredningsområdets läge markerat med en röd ring. Utdrag ur digitala Gröna kartan, blad 11G SO Västerås. Skala 1:50 000.



Figur 2. Utredningsområdet med fornlämningar och objekten som noterades vid inventeringen. Den svarta linjen indikerar den östra gränsen för området där det kan finnas fornlämning. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 11G 2b. Skala 1:2000.



Figur 3. Utredningsområdets läge inom Hallsta bys ägor enligt en arealanmätning från 1888. Kartkalk upprättad av A Svedberg.